

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ

вул. Інститутська, 9, м. Київ, 01601, Україна
телефон: 0-800-505-240,
+380 (50) 462-00-90
e-mail: nbu@bank.gov.ua
web: <https://bank.gov.ua>
Код ЄДРПОУ 00032106

NATIONAL BANK OF UKRAINE

9, Instytutska St., Kyiv, 01601, Ukraine
phone: +380 (44) 298-65-55,
+380 (50) 462-00-90
e-mail: nbu@bank.gov.ua
web: <https://bank.gov.ua>

Банкам України
Національна асоціація банків
України
Асоціація українських банків

Про взаємовідносини з
політично значущими особами

Національний банк України (далі – Національний банк), керуючись частиною восьмою статті 18 Закону України “Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення” (далі – Закон про ПВК/ФТ), статтею 66 Закону України “Про банки і банківську діяльність”, вважає за потрібне звернути увагу на таке.

Національний банк неодноразово наголошував банкам на дотриманні вимог Закону про ПВК/ФТ щодо застосування ризик-орієнтованого підходу під час надання послуг клієнтам, які (кінцеві бенефіціарні власники яких) є політично значущими особами, членами їх сімей та особами, пов’язаними з політично значущими особами (далі – РЕР).

Так, у листі від 06.02.2024 № 25-0005/9103 Національний банк з метою застосування ризик-орієнтованого підходу рекомендував переглянути / оновити політику та розробити (оновити) внутрішні документи з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення (далі – ПВК/ФТ), які міститимуть чітку, зрозумілу методологію виявлення належності клієнта до категорії РЕР, оцінки ризику ділових відносин з РЕР під час установалення ділових відносин та в процесі подальшого обслуговування тощо.

У зазначеному вище листі також акцентовано на тому, що застосування підходу, за яким усім без винятку клієнтам, які належать до категорії РЕР, установалюється високий (неприйнятно високий) рівень ризику або відмовляється в установаленні ділових відносин лише на підставі факту

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Олійник Дмитро Ігорович
Сертифікат 3E0E4EA9F723F863040000008B1B0000E6BB0000
Дійсний до: 16.10.2026 17:42:53

Національний банк України

25-0010/33646
від 14.04.2026 17:15

виконання особою визначних публічних функцій, є таким, що не відповідає ризик-орієнтованому підходу та суперечить Закону про ПВК/ФТ.

У наступному листі від 31.08.2024 № Р/25-0005/66138 Національний банк надав додаткові рекомендації та роз'яснення щодо застосування ризик-орієнтованого підходу до РЕР та приклади практичної реалізації цих заходів.

На додаток до рекомендацій, викладених у вищезгаданих листах, Національний банк ще раз звертає увагу на особливості ділових відносин з РЕР.

У частині чотирнадцятій статті 11 Закону про ПВК/ФТ визначено заходи, які суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний вживати стосовно РЕР.

Суб'єкт первинного фінансового моніторингу повинен забезпечити належне застосування ризик-орієнтованого підходу під час обслуговування клієнтів, які є РЕР, з метою встановлення обґрунтованого рівня ризику діловим відносинам (проведенню фінансової операції без встановлення ділових відносин), унеможливлення безпідставної відмови від здійснення фінансових операцій та/або встановлення (продовження) ділових відносин.

Суб'єкт первинного фінансового моніторингу несе відповідальність за неналежне застосування до клієнтів, які є РЕР, ризик-орієнтованого підходу, включаючи встановлення необґрунтованого рівня ризику діловим відносинам (проведенню фінансової операції без встановлення ділових відносин) та/або вжиття щодо них непропорційних заходів відповідно до категорії ризику, безпідставну відмову від встановлення (підтримання) ділових відносин та/або проведення фінансової операції. Аналогічні вимоги містяться в Положенні про здійснення банками фінансового моніторингу, затверджене постановою Правління Національного банку України від 19.05.2020 № 65 (зі змінами) (далі – Положення № 65).

Водночас, якщо політично значуща особа перестала виконувати визначні публічні функції, суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний продовжувати не менше ніж протягом 12 місяців урахувати її триваючі ризики та вживати заходів, визначених пунктами 2–4 частини чотирнадцятої статті 11 Закону про ПВК/ФТ, поки не переконається в тому, що таких ризиків немає, а саме:

одержувати дозвіл керівника суб'єкта первинного фінансового моніторингу для встановлення (продовження) ділових відносин, проведення (без встановлення ділових відносин) фінансових операцій на суму, що дорівнює чи перевищує суму, визначену частиною першою статті 20 Закону про ПВК/ФТ (незалежно від того, проводиться така фінансова операція одноразово чи як кілька фінансових операцій, що можуть бути пов'язані між собою);

вживати достатніх заходів з метою встановлення джерела статків (багатства) та джерела коштів, з якими пов'язані ділові відносини чи операції з такими особами;

здійснювати на постійній основі поглиблений моніторинг ділових відносин.

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Олійник Дмитро Ігорович

Сертифікат 3E0E4EA9F723F86304000008B1B0000E6BB0000

Дійсний до: 16.10.2026 17:42:53

Національний банк України

25-0010/33646

від 14.04.2026 17:15

Крім того, якщо з дня припинення виконання політично значущою особою визначних публічних функцій минуло більше 12 місяців і фінансові операції, що проводилися такою особою протягом цього часу, становили низький ризик, а також суб'єктом первинного фінансового моніторингу не виявлено ознак, що ділові відносини з такою особою становлять ризики, властиві політично значущим особам, такий суб'єкт первинного фінансового моніторингу не вживає (припиняє вживати) щодо неї заходів, визначених пунктами 2–4 частини чотирнадцятої статті 11 Закону про ПВК/ФТ¹.

Що стосується вжиття заходів з метою встановлення джерела статків (багатства) та джерела коштів, з якими пов'язані ділові відносини чи операції з РЕР, банкам слід ураховувати норми додатка 9 до Положення № 65.

Так, відповідно до пункту 9 додатка 9 до Положення № 65 банк під час встановлення джерел статків (багатства) та джерела коштів, пов'язаних із фінансовими операціями РЕР, використовує ризик-орієнтований підхід із метою визначення необхідної деталізації та глибини здійснення аналізу, кількості джерел інформації, що використовуватимуться для отримання та/або перевірки отриманої інформації.

Банк має приділяти значну увагу навчанню свого персоналу, щоб запобігати випадкам виникнення в працівників банку хибного припущення, що сам по собі статус РЕР є раціональним та логічним поясненням наявності значних статків (багатства) у такої особи через наявність у неї доступу до значних коштів (активів) у зв'язку з виконанням публічних функцій (пункт 11 додатка 9 до Положення № 65).

Банк для встановлення джерел статків (багатства) та джерела коштів, пов'язаних із фінансовими операціями, може використовувати офіційні документи, публічну інформацію, інформацію, отриману від клієнта, інформацію, що є в наявності у банку у зв'язку з обслуговуванням його фінансових операцій у минулому, та з інших джерел (пункт 14 додатка 9 до Положення № 65).

Банк може не вживати заходів з встановлення джерел статків (багатства) та джерела коштів, пов'язаних із фінансовими операціями РЕР, у разі одночасного виконання таких умов:

1) рівень ризику ділових відносин із клієнтом / разової фінансової операції на значну суму є низький;

2) у банку немає підозри щодо відмивання коштів / фінансування тероризму;

3) рахунки, що відкриті в банку, використовуються РЕР переважно для отримання та використання заробітної плати, соціальних виплат; або обсяг фінансових операцій за всіма рахунками РЕР, відкритими в банку, не перевищує 400 тисяч гривень (еквівалент) за місяць.

¹ Аналогічні вимоги встановлені також стосовно ділових відносин з членами сім'ї політично значущої особи та особами, пов'язаними з нею (частина чотирнадцята статті 11 Закону про ПВК/ФТ).

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Олійник Дмитро Ігорович

Сертифікат 3E0E4EA9F723F863040000008B1B0000E6BB0000

Дійсний до: 16.10.2026 17:42:53

Національний банк України

25-0010/33646

від 14.04.2026 17:15

Згідно з пунктом 5¹ додатка 9 до Положення № 65 банк для прийняття рішення щодо припинення вжиття заходів, визначених у пунктах 2–4 частини чотирнадцятої статті 11 Закону про ПВК/ФТ, здійснює аналіз фінансових операцій РЕР з дня припинення виконання політично значущою особою визначних публічних функцій у порядку, визначеному у внутрішніх документах банку з питань ПВК/ФТ.

Таким чином, якщо банк за результатами аналізу фінансових операцій політично значущої особи, яка припинила виконувати визначні публічні функції, пересвідчився, що її фінансові операції становлять низький ризик, а також не виявлено ознак, що ділові відносини з такою особою становлять ризики, банк приймає рішення про припинення вжиття заходів, визначених у пунктах 2–4 частини чотирнадцятої статті 11 Закону про ПВК/ФТ, та продовжує здійснювати належну перевірку клієнта на загальних засадах у порядку, визначеному у внутрішніх документах з питань ПВК/ФТ. Аналогічний підхід застосовується до членів сім'ї політично значущої особи та осіб, пов'язаних із нею.

Звертаємо також увагу на те, що банк, застосовуючи ризик-орієнтований підхід, має утримуватися від необґрунтованого застосування де-рискінгу. Зазначений підхід суперечить ризик-орієнтованому підходу та не сприяє фінансовій інклюзії (пункт 37 розділу IV Положення № 65).

Нагадуємо, що відповідно до частини другої статті 7 Закону про ПВК/ФТ застосування суб'єктами первинного фінансового моніторингу ризик-орієнтованого підходу здійснюється в порядку, визначеному внутрішніми документами з питань ПВК/ФТ, з урахуванням рекомендацій відповідних суб'єктів державного фінансового моніторингу, які згідно із Законом про ПВК/ФТ виконують функції державного регулювання і нагляду за такими суб'єктами первинного фінансового моніторингу.

Отже, рекомендації, надані Національним банком, є обов'язковими для врахування банками під час застосування ризик-орієнтованого підходу з метою виконання функцій суб'єкта первинного фінансового моніторингу.

СЛАВА УКРАЇНІ!

Заступник Голови

Дмитро ОЛІЙНИК

Белікова Світлана
(044) 230 18 95

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Олійник Дмитро Ігорович

Сертифікат 3E0E4EA9F723F863040000008B1B0000E6BB0000

Дійсний до: 16.10.2026 17:42:53

Національний банк України

25-0010/33646

від 14.04.2026 17:15